

Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
Факультет міжнародних відносин, політології і соціології
Кафедра міжнародних відносин

Силабус курсу

Зовнішня політика і дипломатія країн Азії та Африки

Обсяг	кредитів – 3, годин – 90
Семестр, навчання	рік 3-й рік, 1-й семестр
Дні, час, місце	Французький б-р, 24/26, за розкладом
Викладач (-і)	Глебов Віктор Вікторович, к. істор. н., доцент
Контактний телефон	-
E-mail	gamlet@te.net.ua
Робоче місце	Кафедра міжнародних відносин, к. 32, Французький б-р, 24/26
Консультації	<i>Очні консультації:</i> Французький б-р, 24/26, к. 32, щотижнево за розкладом.

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі студентами буде здійснюватися через вказаний E-mail та очні зустрічі на консультаціях.

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Предмет вивчення дисципліни

Зовнішня політика і дипломатія країн Азії та Африки

Пререквізити і постреквізити курсу (Місце дисципліни в освітній програмі):

Пререквізити – історія міжнародних відносин, політична географія

Постреквізити – Зовнішньополітична системологія Чорноморського регіону, Зовнішня політика країн Латинської Америки.

Мета курсу: доповнювати та розширювати коло знань здобувачів, які вивчають різні аспекти зовнішньої політики і дипломатії загалом; ознайомлення здобувачів зі станом міжнародних відносин, зовнішньої політики та дипломатії країн Азії та Африки.

Завдання курсу: вивчення історії становлення та еволюції зовнішньої політики та дипломатичних служб у державах Азії та Африки.

Очікувані результати - здобувач розуміти та відстоювати національні інтереси України в міжнародній діяльності. *вміти:* збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.

ОПИС КУРСУ

Форми і методи навчання

Курс буде викладений у формі лекцій (20 год.) та семінарських (12 год.), організації самостійної роботи студентів (58 год.).

Методи навчання під час викладання дисципліни:

Словесні: лекції (проблемні, лекції-візуалізації, лекції з аналізом конкретних ситуацій та ін.), розповідь, пояснення, бесіда, дискусія, диспут, обговорення проблемних ситуацій.

Наочні: у тому числі мультимедійні презентації, демонстрація, метод безпосереднього спостереження, презентація результатів власних досліджень.

Практичні: рольові ігри; виконання індивідуальних завдань (підготовка та публічний захист рефератів).

Зміст навчальної дисципліни

Змістовний модуль I. Зовнішня політика і дипломатія країн Північно-Східної, Південної та Південно-Східної Азії.

Тема 1. Фактори формування зовнішньої політики країн Азії

Основні фактори, що впливають на визначення зовнішньої політики: економічні, політико-ідеологічні, історичні, географічні і демографічні. Основні риси дипломатії країн Азії та Африки. Форми та методи здійснення зовнішньої політики країн Азії та Африки.

Тема 2. Формування зовнішньої політики Японії (1945-1950-і рр.)

Сан-Франциський мирний договір. Конституційні основи зовнішньої політики Японії. Принцип пацифізму. Відносини Японії з країнами Північно-Східної і Південно-Східної Азії. Зовнішньополітична програма уряду Н. Кісі (лютий 1956 - червень 1960 рр.).

Тема 3. Зовнішня політика і дипломатія Японії у 1960-1980-і рр. . .

Зовнішня політика кабінету Сато. Перегляд концептуальних основ зовнішньої політики Японії в 70-і роки. Японо-американські переговори на найвищому рівні 1972 року. Три основні принципи політики Японії в Азії, «Доктрина Фукуда» 1977 року. П'ятирічна програма кабінету Я. Накасоне «будівництва збройних сил Японії на 1983 - 1987 рр. «Біла книга з питань оборони». Політика Японії щодо країн Західної Європи в 70-80 рр.

Тема 4. Зовнішньополітичний курс Японії у постбіполярний період.

Зміни зовнішньополітичного курсу Японії (2000 -2022 рр.). Відносини Японії зі США, КНР та РФ, країнами Західної Європи, АСЕАН, Близького і Середнього Сходу в XXI ст.. Концепція «активного пацифізму» С. Абе. Японська дипломатична служба. Японський стиль ведення перемовин. Відносини Японії з Україною та оцінка агресії росії.

Тема 5. Формування зовнішньої політики і дипломатичної служби КНР

Проголошення КНР. Визначення пріоритетів в зовнішній політиці. СРСР та США в політиці КНР. «Шанхайське комюніке». Теорія «трьох світів». Зовнішня політика КНР в 1980-і роки. Китайсько-американські відносини і вплив на них проблем Тайваню. Європейська політика КНР. Азійська політика КНР. КНР і країни Африки.

Тема 6. Зовнішня політика і дипломатія КНР у період правління політиків Четвертого і П'ятого покоління.

Зовнішньополітичний процес Ху Цзіньтао. Нова зовнішньополітична та зовнішньоекономічна стратегія Сі Цзіньпіна. Концепція «Один пояс – один шлях». Ключове поняття цієї концепції. Відносини КНР зі США, Японією, КНР та країнами ПСА. Дипломатична службу КНР. Відносини КНР з Україною та оцінка російської агресії.

Тема 7. Зовнішня політика і дипломатія держав на Корейському півострові

Створення двох держав на Корейському півострові. Особливості формування зовнішньополітичного курсу Північної та Південної Кореї. Розвиток двосторонніх відносин держав Корейського півострова з США, КНР, ЄС, Україною. Політична і дипломатична оцінка агресії росії щодо України.

Тема 8. Зовнішня політика країн Індокитаю.

Індокитайський півострів після завершення Другої світової війни. Мирне врегулювання. Регіональна політика країн Індокитаю. Міжнародна політика країн Індокитаю у XXI ст.

Тема 9. Зовнішньополітичний процес і дипломатія Республіки Індія.

Конституційні основи зовнішньої політики Республіки Індія. «Курс Неру». Взаємозв'язок внутрішньої і зовнішньої політики уряду І.Ганді (1966-1977 рр.). Індія - лідер Руху неприєднання. Ядерна програма Індії. Концепція «Індія - 2020». Сучасна доктрина національної безпеки Індії. Відносини Індії з США, КНР, Японією та Австралією. Політична оцінка Індією агресії росії щодо України..

Тема 10. Зовнішня політика Ісламської Республіки Пакистан.

Становлення зовнішньої політики країни Пакистану. Ядерна програма Пакистану і її вплив на пакистано-індійські і пакистано-американські відносини. Регіональна політика у

2001-2020-і роки та її вплив на відносини з мусульманськими країнами. Пакистано-українські стосунки. Політична оцінка та дипломатична практика країни по відношенню до збройної агресії росії щодо України.

Тема 11. Зовнішня політика країн АСЕАН.

Бангкокська декларація від 8 серпня 1967 року про створення Асоціації держав Південно-Східної Азії. Зусилля країн АСЕАН у XXI ст. по перетворенню Південно-Східної Азії і азійсько-тихоокеанського регіону в один з провідних центрів світової політики і економіки.

Змістовний модуль II. Зовнішня політика і дипломатія країн Близького та Середнього Сходу.

Тема 12. Зовнішня політика Республіки Афганістан.

Політика нейтралітету - основа зовнішньополітичного курсу Афганістану після другої світової війни. Відносини Афганістану з країнами регіону та провідними країнами світу у 1950-1970-і роки. Радянсько-афганська війна. Зовнішня політика Афганістану після повалення уряду талібів. Результати військово-політичного співробітництва з США. Регіональна політика уряду талібів після виводу військ США з Афганістану. Політична оцінка військової агресії росії щодо України.

Тема 13. Зовнішня політика і дипломатія Ісламської Республіки Іран

«Заповіт» Р.М.Хомейні. Розрив США дипломатичних відносин з Іраном. Ірано-іракська війна 1980-1988 рр. та її наслідки. Політика Ірану щодо США та провідних країн Західної Європи, Центральної Азії та Північного Кавказу. Експлуатація ядерного чинника в зовнішній політиці. Ірано-українські відносини стан і перспективи, оцінка агресії росії.

Тема 14. Зовнішня політика та дипломатія Турецької Республіки.

Особливості формування зовнішньої політики і дипломатії Турецької Республіки після Другої світової війни. Формування зовнішньополітичного процесу у роки Другої і Третьої Республіки. Зовнішньополітична програма партії Справедливості та розвитку. Євроінтеграційна політика Турецької Республіки. Туреччина і мусульманські країни. Курдська проблема. Туреччина і незалежні держави Центральної Азії і Північного Кавказу. Сучасні доктрини зовнішньої політики. Політика Турецької Республіки щодо України та оцінка агресії росії.

Тема 15. Зовнішня політика і дипломатія арабських країн.

Зовнішньополітичний процес в країнах арабського Магрибу та Машріку: порівняльний аналіз. Дипломатична служба арабських країн. Діяльність Ліги арабських країн. Війна в Сирії та її міжнародні наслідки. Зміни у зовнішній політиці арабських країн після «арабської весни». Сучасний стан і перспективи відносини арабських країн з Україною.

Тема 16. Проблеми безпеки та зовнішня політика країн Перської Затоки.

Рада співробітництва арабських країн Перської затоки. Кувейтська криза. Еволюція політики провідних держав світу щодо країн Перської затоки. Відносини з Державою Ізраїль з 2016-2020-і рр. Відносини країн зони Перської затоки з Україною та оцінка збройної агресії росії.

Тема 17. Зовнішня політика і дипломатія Держави Ізраїль

Проголошення Держави Ізраїль. Основні засади зовнішньої політики. Арабо-ізраїльські війни та їх результати. Відносини з США. Політика Держави Ізраїль щодо України та оцінки військової агресії росії.

Змістовний модуль III. Зовнішня політика і дипломатія Африки.

Тема 18. Фактори формування зовнішньої політики, країн Африки.

Основні фактори, що впливають на визначення зовнішньої політики: економічні, політико-ідеологічні, історичні, географічні і фактори населення. Основні риси дипломатії країн Африки. Форми та методи здійснення зовнішньої політики країн Африки. Зв'язок колишніх колоній із колишніми метрополіями. Африка у сучасних міжнародних відносинах. Діяльність Організації Африканської Єдності – Африканського Союзу. Відносини з Європейським Союзом.

Тема 19. Зовнішньополітичний процес та дипломатія у Південно-Африканській Республіці.

Принципи зовнішньої політики ПАР. Діяльність Н. Мандели по розвитку демократичних тенденцій у зовнішній політиці країни. Особливості дипломатичної служби ПАР. Сучасний стан та перспективи розвитку відносин з Україною.

Перелік рекомендованої літератури

1. Бузаров А.І. Основні вектори зовнішньої політики Китаю у 2018 році. URL: <http://www.sinologist.com.ua/buzarov-osnovni-vektory-zovnishnoyi-polityky-kytayu-v-2018-r/> (дата звернення 25.06.2022)
2. Гайдуков Ф., Борділовська О. Нове бачення нації в концепції «Індія – 2020». URL: http://www.vmv.kyvu.edu.ua/v/03/gaydukov_bordilovska.htm (дата звернення 25.06.2022)
3. Константинов В. Китай корегує зовнішню стратегію: що змінить проект "Один пояс, один шлях". URL: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/05/19/7065874/> (дата звернення 25.06.2022)
4. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Х. : Віват, 2020. 256 с.
5. Корсунський С. Як будувати відносини з країнами Азії. Економіка, дипломатія, культурні особливості. Х. : Віват, 2021. 288 с.
6. Лебідь О. Зовнішня політика КНР: курс на справжнє світове лідерство. URL: <http://www.bintel.com.ua/uk/article/vneshnjaja-politika-krn/> (дата звернення 25.06.2022).
7. Самойлова Л.І. Південно-Африканська Республіка: головні напрями внутрішнього та зовнішнього розвитку країни в умовах всебічної глобалізації. URL: http://www.nbu.gov.ua/UJRN/Nvdau_2014_21%281%29_18 (дата звернення 2.05.2022)
8. Удовік В. Зовнішня політика Японії на пострадянському просторі (1991-2016 рр.). *Схід*. № 5 (145). 2016. С.56-63. URL: http://www.nbu.gov.ua/UJRN/Skhid_2016_5_11 (дата звернення 25.06.2022)
9. Худолій А.О. Зовнішня політика Туреччини на Близькому Сході. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки*. 2017. С.34-42. URL: <http://www.jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/5044> (дата звернення 15.03.2022)
10. Класрум Зовнішня політика і дипломатія країн Азії та Африки. <https://classroom.google.com/c/NTk0NjM5ODk4ODE4?cjc=4as4z7d>

ОЦІНЮВАННЯ

Методи поточного контролю: усне опитування, оцінювання виконання індивідуальних завдань (есе), захист результатів індивідуальних завдань.

Форми і методи підсумкового контролю: іспит.

Розподіл балів здобувачів вищої освіти

Поточне тестування та самостійна робота																	Індивідуальне самостійне завдання	Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17			
2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	25	40	100

Самостійна робота студентів.

№ з/п	Назва тематика	Кількість годин
1	Формування зовнішньої політики Японії (1945-1950-і рр.)	4
2	Зовнішня політика і дипломатія Японії у 1960-1980-і рр.	2
3	Зовнішньополітичний курс Японії в постбіполярний період.	2
4	Формування зовнішньої політики і дипломатичної служби КНР.	2
5	Зовнішня політика і дипломатія КНР у період правління політиків Четвертого і П'ятого поколінь.	2
6	Зовнішня політика і дипломатія держав на Корейському півострові	4
7	Зовнішня політика країн Індокитаю.	4
8	Зовнішньополітичний процес і дипломатія Республіки Індія	2
9	Зовнішня політика Ісламської Республіки Пакистан.	2
10	Зовнішня політика країн АСЕАН.	2
11	Зовнішня політика республіки Афганістан	4
12	Зовнішня політика і дипломатія Ісламської Республіки Іран.	4
13	Зовнішня політика та дипломатія Турецької Республіки.	6
14	Зовнішня політика і дипломатія арабських країн.	4
15	Проблема безпеки та зовнішня політика країн Перської Затоки	4
16	Зовнішня політика і дипломатія Держави Ізраїль.	2
17	Фактори формування зовнішньої політики країн Африки.	4
18	Зовнішньополітичний процес та дипломатія у ПАР	4
	Разом	58

Самостійна робота передбачає написання аналітичної довідки за змістом навчальної дисципліни. Тема аналітичної довідки обирається студентом самостійно. Одна із тем довідки з вищевказаного переліку обирається студентом на початку семестру та надсилається викладачу за місяць до закінчення курсу. (Форму захисту обговорюється додатково).

Рекомендації щодо підготовки аналітичної довідки

Технічне оформлення довідки має відповідати всім вимогам, що висуваються до письмових робіт студентів. Обсяг довідки не повинен перевищувати 5 сторінок. Посилання повинні бути оформлені відповідно до вимог щодо оформлення посилань у студентських наукових роботах. Структура тексту: короткий вступ, що включає постановку теми довідки, основна частина, висновок, що містить короткі висновки, список використаних джерел. В аналітичній довідці мають бути відображені такі питання: загальна характеристика концептуального оформлення внутрішньої та зовнішньої політики держави; системи країни; особливості та етапи її еволюції; характеристика правлячого режиму, оцінка вищими органами державної влади та ЗМІ політичної та економічної ситуації в країнах, які досліджуються, у період 2014-2023 рр., прогноз подальшої можливої еволюції зовнішньої політики, політичної системи та політичної ситуації в країні, що вивчається. **ВИКОРИСТОВУВАТИ ТІЛЬКИ ЗАРУБІЖНІ ДЖЕРЕЛА.**(Мови: англійська, арабська, китайська, новогрецька, турецька, японська.)

Критерії оцінювання

25 балів заслуговує студент, який дав вичерпні відповіді на всі запропоновані питання, показавши системні знання, вміння визначати певні тенденції розвитку зовнішньої політики країни та навички аналізу зарубіжних джерел.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Політика щодо дедлайнів та перескладання: визначена розкладом занять та сесії.

Політика щодо академічної доброчесності: можуть відніматися бали за прояви академічної не доброчесності, аж до незадовільної оцінки та повторного вивчення дисципліни.

Політика щодо відвідування та запізнь: відвідування лекцій є добровільним, але неприпустимі пропуски семінарів без поважної причини, запізнення на заняття.

Мобільні пристрої: мають бути вимкнуті в аудиторії.

Поведінка в аудиторії: активна участь у лекціях заохочується додатковими балами.